

Iskanje podzemnega toka reke Reke

»Jama z vodnim tokom nas je prevzela«

Dr. Andrej Mihevc

Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Postojna

Notranjska Reka ponika v Škocjanskih jamah na nadmorski višini 317 m, nato pa teče pod zemljo do 35 km oddaljenih obmorskih izvirov pri Štivanu, že v Italiji. Raziskovanje njenega podzemnega toka se je začelo v 19. stoletju. Sprva je bilo povezano z iskanjem virov pitne vode za Trst, kasneje pa so raziskovanja potekala v sklopu speleoloških raziskav oziroma preučevanj kraške hidrologije. Konec minulega leta se je sežanskim jamarjem posrečil podvig – v jami Kanjaduce so odkrili še en dostop do podzemnega toka Reke.

V Škocjanskih jamah so raziskovalce ustavile neprenehne ovire, jezera, slapovi in do stropa zaliti rovi – sifoni. Druga pot do podzemne Reke bi lahko vodila skozi globoka brezna s površja Krasa. Ta pa je bilo treba še najti oziroma izbrati med stotinami vhodov v podzemlje. Doslej je odkritih pet takih dostopov do podzemnega toka reke Reke.

Prvi prodor do Reke je uspel leta 1841 **Jakobu Svetini**. Domačini so raziskovalce opozorili, da iz špranje med skalami v dnu neke vrtače med Trebčami in Orlekom občasno močno piha. Ta veter, ki je pihal z zamikom le po močnem deževju oziroma po poplavih Reke v Vremski dolini in Škocjanskih jamah, so pravilno povezali z Reko, ki poplavlja jame v globini in iz njih iztisaka zrak.

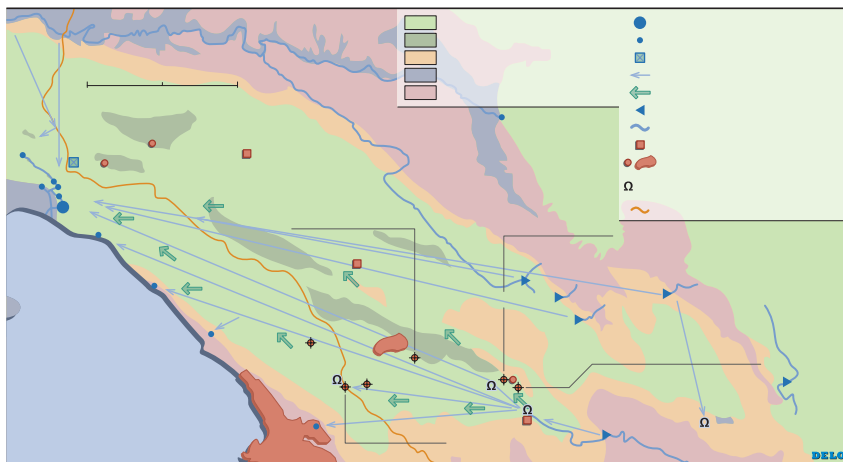
Raziskovalci so morali razširiti številne ožine in z lestvami opremiti brezna. V jami, poimenovali so jo Labodnica oziroma Grotta di Trebiciano, so v globini 320 m, na nadmorski višini 12 m dosegli tok podzemne reke. Opazovanje pretakanja vode, zlasti poplav, ki sežejo v jami nad 90 m, je dalo pomembne informacije o pretakanju voda skozi Kras.

Naslednjič so do podzemne reke prodrli leta 1972, v Kačni jami pri Divači. V jami, ki ima kar 180 m globoko vzhodno vertikalo, sta raziskovala **Hanke in Marinitsch** že v letih med 1889 in 1896, vendar so se raziskovalci ustavili pred ožinami ali podiri.

Sledili so prepihu

Leta 1972 pa so jamarji iz Logatca sledili prepihu v neki ožini in našli prehod v nižje dele jame in tokavo Reke, ki teče tu okrog 270 pod površjem.

Zemljevid Krasa z vrisanim (približnim) podzemskim tokom reke Reke in z mesti, na katerih je jamarjem doslej uspelo priti do njega.

Brzice vodnega toka reke.

Foto Gorazd Berčič

Polnjenje karbidovke z vodo.

Foto Gorazd Berčič

Reka v tem času ni bila več uporabna za vodoskrbo. Odkritje je seveda kljub temu pomembno, saj je več kot 12 km odkritih rovov, ki ležijo v različnih globinah na nadmorski višini med 156 in 195 m, pomembno prispevalo k razumevanju podzemne hidrologije Reke pod Škocjanskimi

jamami; v jami se namreč enotni tok Reke razdeli v različne rove oziroma smeri.

Naslednji prodor do podzemnega toka Reke je uspel italijanskim jamarjem v breznu Lazzaro Jerko pri Parčjem dolu pri Briščikih. Tudi tu so sledili prepihu, ki ga povzroči poplava Reke v

Vzpenjanje ob podzemni reki.

Foto Gorazd Berčič